

אני
אני
אני

1
האני כשהוא לעצמו אינו קיים, אלא רק האני במילת היסוד אני
אתה והאני במילת היסוד אני-לו.
אדם שאומר "אני" מתכוון לזה או לזה. ה"אני" שהוא מתכוון
אליו כבר קיים בעת שהוא אומר "אני". וכעת שהוא אומר "אתה"
או "לו" כבר קיים האני של מילת יסוד זו או זו.

2
מי שאומר "אתה" אינו מתכוון לדבר מסוים. כי בכל מקום שיש
דבר יש דבר אחר. כל משהו גובל במשהו אחר והיותו משהו
מוחנית בכך שמהו אחר גובל בו. אך במקום שנאמר "אתה",
אין משהו. לאתה אין גבולות.
מי שאומר "אתה" אין בידו משהו, אין בידו כלום. אבל הוא
עומד בתוך קשרי.

אומרים שלאדם יש ניסיון בעולמו. נה פשר הדבר? האדם חולף
על פני השטח של הדברים ומתנסה בהם. הוא שואב מהם ידע
מסוים על טבעם, יש לו ניסיון. הוא עומד על טיבם.
אך הניסיון לבדו אין בו די להביא את העולם אל האדם.
כי אין הוא מביא לו לאדם אלא עולם של לו ולו ולו, והוא
והוא, והיא והיא, ולו.
אני מתנסה במשהו.

אין בעלי הניסיון משתתפים בעולם, כי ניסיונם "בתוכם" ולא
בינם ובין העולם.

עולם הניסיון הורתו ולידתו במילת היסוד אני-לו. מילת היסוד
אני-אתה מכוננת את עולם הקשר.

לעולם הקשר שלושה משוררים:

הראשון: החיים עם הטבע. כאן רותת הקשר באפלה ומתחת
לשפה. החיות שלפנינו מתעוררות, אך אין הן כאות לקראתנו
ואמירתנו שאנו אומרים להן "אתה" עוצרת על סף הריבור.
השני: החיים עם בני אדם. כאן הקשר גלוי ואפשר להגותו.
אנו נותנים ומקבלים את ה"אתה".

השלישי: החיים עם יצירי הרוח. כאן הקשר לוט בעננים, אך
ישנו כגילוי, ללא שפה אך יוצר שפה.

בכל מישור ומישור מציצים אנו, דרך כל הנוכח מולנו, כשולי
מעילו של ה"אתה" הנצחי, דרך כל אחד ואחד אנו חשים בהבל
פיו, בכל "אתה" אנו קוראים ל"אתה" הנצחי, בכל מישור ומישור
על פי דרכו.

- 4
- מה אפוא ניסיונו של האדם מן ה"אתה"?
- לא כלום. אין אדם מתנסה בו.
- מה אפוא יודע אדם על ה"אתה"?
- רק הכול, כי אין הוא יודע עליו שום פרט.

5
ה"אתה" פוגש אותי מתוך חסד - אם אדרשנו לא אמצאות.
אבל עצם הדבר שאני אומר לו את מילת היסוד הוא מעשה של
קיומי, מעשה ירי הקיום.
ה"אתה" פוגש אותי. אבל אני נכנס לקשר בלתי מתוך אתי.
ולכן הקשר הוא בוחר ונבחר, נפעל ופועל כאחד. מעשה שנעשה
מתוך הקיום כולו - מתוך סילוק כל הפעולות החלקיות וסילוק
המחצות לפעולות, שיסדה כמובליתם של האמצעים - מעשה
כזה סופו שיידמה לסבילות.
ה"י ממש כל כולם מפגש.

אם תאריך את קווי הקשר, הם יצטלבו ב"אתה" הנצחי.
 כל אתה ואתה ייחודי הוא אשנב אליו. בכל "אתה" ו"אתה"
 שנאמר, מילת היסוד קוראת אל ה"אתה" הנצחי. באמצעות
 ה"אתה" של כל היצורים זוכים הקשרים הן בהגשמתם הן בחוסר
 הגשמתם. ה"אתה" הטבוע בנו מתממש בכל אתה ואתה, ואינו
 מתממש עד תום אף באחד מהם. הוא מתממש עד תום רק בקשר
 הישיר עם אותו "אתה", שממהותו אינו יכול להיות ל"הוא".

בשמות רבים קראו בני האדם לאתה הנצחי שלהם. כשהיו מזמרים
 לכבוד מי שכינו כך, היו מתכוונים תמיד ל"אתה": המיתוסים
 הראשונים היו מזמורי תהילה. במשך הזמן התעכבו השמות
 בשיח של לז; בני האדם הרגישו לחץ הולך וגובר לחשוב ולדבר
 על האתה הנצחי שלהם בתור "לז". אך כל שמותיו של האלוהים
 עומדים בקרושתם: כי באמצעותם דיברו לא רק על האלוהים,
 אלא גם אליו.

יש שמבקשים לשלול את הרשות להשתמש במילה אלוהים
 (Gott) בגלל ניצולה לרעה. ואמנם מילה זו היא המילה העמוסה
 ביותר מכל המילים של בני אדם. ודווקא בשל כך היא העמידה
 והנחוצה ביותר.

על תהליך הקשר בשלמותו אנו יודעים, בתור חוויה מוחשית,
 רק את ההליכה לקראת שלנו, את כבדת הדרך שלנו. את כבדת
 הדרך האחרת אין אנו יודעים, היא קורה לנו. אבל חוצפה מצדנו
 לדבר עליה כעל מה שמעבר למפגש.

הדבר שראוי שיעניין אותנו, הדבר שראוי שיעסיק אותנו, אינו
 הצד האחר, כי אם הצד שלנו; לא החסד, כי אם הרצון. החסד נוגע
 לנו רק אם אנו הולכים לקראתו, רק אם אנו מחכים לנוכחותו; אין
 הוא מושא ענייננו.

האתה צועד צעד אחד לעברי. אבל אני הוא שצועד את הצעד
 לעבר הקשר הישיר אתו. על כן הקשר הוא נבחר ובוחר, סביל
 ופעיל גם יחד. כי כל מעשה של הקיום בכללו כרוך בסילוקם
 של כל הפעולות החלקיות, ועמו סילוקם של כל חושי הפעולות
 (המותנים במוגבלות הפעולות), ובהכרח יידמה מעשה זה
 לסבילות.

בתוך הקשר עם האלוהים, בלעדיות מוחלטת והכללה מוחלטת אחד הם. מי שנכנס לתוך קשר מוחלט, דברים מסוימים אינם נוגעים לו עוד – לא דברים ולא יצורים, לא ארץ ולא שמים; אבל הכול כלול בתוך הקשר. כי כניסה לתוך קשר טהור אין פירושה להתעלם מהכול, אלא לראות את הכול בו; אין פירושה למשוך את ידיך מן העולם, אלא להשיב אותו על כנו. אם הוא מסב את מבטו מן העולם אין הוא עוזר לאלוהים; וגם אם הוא נועץ את מבטו בעולם אין הוא עוזר לאלוהים; אבל מי שרואה את העולם בתוכו עומד מול נוכחותו. "כאן העולם, שם אלוהים" – זהו שיח – "לו" אחד; "אלוהים בתוך העולם" – זהו שיח – "לו" אחר; אבל מי שאינו מניח דבר בצד, ואינו מניח דבר מאחור, אלא כולל את הכול, את כל העולם, ב"אתה", מעניק לו את זכותו ואת אמיתותו, אבל תופס את הכול בתוך האלוהים – זהו הקשר המושלם.

אדם לא ימצא את האלוהים אם הוא נשאר בתוך העולם, אדם לא ימצא את האלוהים אם הוא יוצא מן העולם. מי שיוצא בכל נפשו לקראת האתה שלו, ומגיש לו את כל הקיום של העולם, ימצא אותו, את מי שהאדם אינו יכול לחפש.

ודאי, אלוהים הוא "אחר כולו"; אך הוא גם דומה כולו: נוכח כולו. ודאי, הוא ה־*mysterium tremendum* המופיע ומציף; אך הוא גם רו של המובן מאליו, הקרוב אלי יותר מן האני שלי.

ה"אתה" הנצחי אינו יכול לפי טיבו להיעשות "לו", משום שלפי טיבו אין הוא ניתן למידה ולגבול, אף לא למידה בלתי נמדדת ולגבול בלתי מוגבל; משום שלפי טיבו אין הוא נתפס כסכום של תכונות, אף לא סכום אינסופי של תכונות שהועלו לכלל תכונות נשגבות שמעבר לכל בינה; משום שאין הוא מצוי לא בתוך העולם ולא מחוץ לו; משום שאין הוא ניתן להתנסות; משום שאינו ניתן לחשיבה; משום שאנו חוטאים למי שהוא הווייתו כאשר אנו אומרים: "מאמין אני שהוא קיים" – גם "הוא" מטפורה, אבל לא בן "אתה".

ואף על פי כן אנו חוזרים ועושים תמיד את ה"אתה" הנצחי ל"לו", למשהו, עושים את אלוהים לחפץ, לפי טיבנו. לא מתוך שרירות לב. תולדות האלוהים כחפץ; מהלך אלוהים-חפץ דרך הדת ודרך התוצרים השוליים שלה, דרך הארת שמש וליקוייה, עילוי החיים והריסתם; הדרך המוליכה הרחק מאלוהים-חיים ושבה אליו; התמורות מן הנוכחות לקיבוע בצורה, בחפצים, כמושגים; ההתפרקות; התחדשות – כולם דרך אחת הם, הדרך.

האדם מבקש להתוויק באלוהים; הוא מבקש שההתנקה בו תהיה רצופה בזמן ובחלל. אין הוא רוצה להסתפק במשמעות שאין מילים לאשרה, הוא רוצה לראות אותו כדבר שפרוש לפניו, דבר שהוא יכול ליטול אותו בידו ולמששו בכל זמן, רצף בזמן ובחלל שאינו חסר חוליה, שמבטיח לו את החיים בכל נקודה ובכל רגע.

מקצב החיים של הקשר הטהור מתקיים בהתחלפות בין דבר בפועל לדבר בכוח, שבה דועך רק כוח הקשר שלנו, ולכן גם הנוכחות, אבל לא הנוכחות-על, ואין הוא מספק את צימאוננו לרציפות של האדם. האדם שואף להתפשטות בזמן, להמשכיות. וכך נעשה אלוהים לנושא האמונה. תחילה השלימה האמונה את החסר במישור הזמן של פעולות הקשר, כלומר הרצף; אט-אט היא באה במקומן של הפעולות. ברווח שבין התנועה המתחדשת של היצורים מהתכנסות ליציאה לקראת, בא ונח ה"לז" שמאמינים בו. הביטחון של לוחמים שמכירים את המרחק מאלוהים ואת קרבתו, ביטחון של אף על פי כן ולמרות הכול, מתחלף בצורה מושלמת יותר ויותר בביטחון של מצליחן-קוטף-פרות, שבטוח שלא יאונה לו כל רע משום שהוא מאמין שיש אחד שלא ייתן שיאונה לו רע.

כך היה אלוהים לנושא

הפולחן. תחילה השלים גם הפולחן את החסר בפעולות הקשר: התפילה החיה, אמירת "אתה" ישירה, מצאה מקום בתוך הקשר של חלל שכוח עיצובו גדול, ונקשרה כחיי החושים; אף ה"לז" היה אט-אט לתחליף, כשתפילת היחיד לא נתמכה עוד בתפילת הציבור אלא נדחקה הצדה מפניה, והואיל והפעולה הקיומית אינה טובלת חוקים תופס את מקומה סידור התפילות כחוק.

אבל לאמתו של דבר נבנה הקשר הטהור ונעשה בניין קבע של חלל-זמן רק כשהוא מתגשם בכל חומרי החיים. אין לשומרו, רק לממשו, רק לעשותו, להזרים אותו אל תוך החיים. אין האדם מגשים כראוי את הקשר שלו עם אלוהים אלא אם כן הוא מממש את האלוהים בעולם בכל יום, תמיד לפי כוחו ולפי שיעורו של כל יום ויום. זו הערובה האמתית היחידה לרציפות. הערובה האמתית להמשכיות היא שהקשר הטהור יכול להתגשם על ידי הפיכת יצורים ל"אתה", על ידי התעלותם ל"אתה"

רק כששניהם באים יחד, ורק כל עור שניהם ממשיכים יחד, גיבוש הזמן בחיי הישועה של הקשר וגיבוש החלל בקהילה המאוחדת סביב מרכזה, רק אז קיים – ואחר כך מוסיף להתקיים – קוסמוס אנושי בתוך הרוח סביב מזבח בלתי נראה שבנוי מחומרי הנצח של העולם.

המפגש עם אלוהים אינו בא אל האדם כרי שיתעסק באלוהים, אלא כרי שיאושש את משמעות המפגש בעולם. כל התגלות היא הזמנה ושליחות. אבל במקום שהאדם יממשה הוא חוזר ופונה כלפי המתגלה; במקום להתעסק בעולם הוא רוצה להתעסק באלוהים. כפוף לאחור, אין הוא עומד עור מול שום "אתה", ואין בידו בררה אלא להציב אלוהים-לז" בין שאר החפצים, אין הוא יכול אלא להאמין שהוא מכיר אלוהים בכחינת "לז", ולדבר עליו כך. כמו אדם שמכור לאני שלו ואינו חי ישירות דבר כלשהו, תחושה כלשהי, רגש כלשהו – הוא מתבונן באני החושני והרגשני שלו, וכך מחמיץ את התהליך האמתי – כך האדם המתמכר לאלוהים (האדם המתמכר לאלוהים, אגב, מסתדר מצוין, באותה נשמה, עם המתמכר לאני), במקום להניח למתנה שקיבל להתממש, הוא מתבונן בנותן המתנה, וכך מחמיץ את שניהם.

שכן שתי תנועות היסוד המטא-קוסמיות של העולם – התרחבות לתוך קיום עצמי, והיפוך הכיוון אל ההתחברות – מקבלות את צורתן האנושית העליונה, הביטוי הרוחני האמתי של מאבק ושל פיוס, של התערות ושל היפרדות, בתולדות היחס של האדם אל האלוהים. בהיפוך כיוון נולד הדיבור עלי אדמות, בהתרחבות הוא מתגלם בדת, בהיפוך כיוון מחודש הוא נולד מחדש עם כנפיים חדשות.

ההתגלויות שמתוך קולות וברקים, אבני היסוד של הדתות, וההתגלויות שמתוך קול דממה דקה, בכל מקום ובכל עת, שוות הן. ההתגלויות האדירות, נקודות הזינוק של קהילות גדולות, המתרחשות בפרשות הדרכים של האנושות, אינן אלא ההתגלות הנצחית. אבל ההתגלות אינה נשפכת לתוך העולם והעולם אינו מקבלה כמו ממשפך; היא באה אליו, היא תופסת את כל כולו, כמלוא הייחודיות שלו, ומתמזגת עמו. וגם האדם הוא בכחינת "פִּייה", פִּייה ולא שופר – לא כלי נגינה, אלא איבר, איבר שבכווחו להשמיע קול, ולהשמיע פירושו להטביע את חותמו.

כך מתעלים והולכים במהלך ההיסטוריה, כהשתלשלות החומר האנושי, אזורים חדשים של העולם ושל הרוח לצורה החדשה, שנקראת דמות האלוהים. מעגלים חדשים נעשים מקום גילוייה של השכינה. לא כוחו המיוחד של האדם פועל כאן, ולא מעבר טהור של אלוהים, אלא מיוזג של האנושי עם האלוהי. מי שיוצא לשליחות מתוך התגלות נושא בתוך עיניו דמות אלוהים; אחת היא כמה הוא על-חושי, הוא נושא אותו בתוך עיני רוחו, לא על דרך ההשאלה אלא בכוח העין הממשי לגמרי של רוחו. והרוח משיכה כמבט, מבט שצר צורה. גם אם בני תמותה אנו ואין אנו מביטים באלוהים ללא עולם, אלא מביטים בעולם רק בתוך האלוהים. בשאנו מביטים אנו נותנים תמיד צורה לאלוהים.